

ÂŞIK VEYSEL¹'İN MÜZİKSEL YETENEĞİ*

Mustafa Hilmi BULUT**

ÖZET

Bu çalışmada Âşık Veysel'in müziksel yeteneği üzerinde bir takım değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çalışmanın amacı, görme engelli müzisyenlerin müzik yeteneklerinin görme engeli olmayanlara göre ne gibi avantajları veya dezavantajları olabileceğini tartışmak ve Âşık Veysel'in müziksel yeteneğinin çevresel etmenlerle ne ölçüde ilişkili olduğunu belirlemektir.

Araştırmada, "Hipotetik Dedüktif Metot" – "Hypothethic Deductive Method" (Kuş, 2003), olarak bilinen ve "Hipoteze Dayalı Akıl Yürütme" anlamına gelen araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem çoğunlukla Sosyal Bilimler ile ilgili araştırmalarda kullanılan bir yöntemdir.

Bu çalışma, müziksel yeteneğin görme duyusuyla ne ölçüde ilişkili olduğunu ortaya çıkaracak olması bakımından önemlidir. Araştırma, hayatta olmayan bir kimse üzerinde de yetenek ölçümü yapılabileceğini göstermesi açısından önem taşımakta olup, bu sayede ileride yapılacak benzer çalışmalara örnek teşkil edecek bir niteliğe de sahiptir.

Araştırmanın problem durumunu, Âşık Veysel'in görme engelli olması, onun müzisyen olmasında etkili olmuş mudur, yeteneğinin çevresel etmenlerle ilişkisi var mıdır ve O'nun müziksel yeteneği doğuştan mı, yoksa sonradan mı edinilmiştir soruları oluşturmaktadır.

Araştırmayla ilgili literatür taraması yapılmış ve konuyla ilişkilendirilebilecek yayınlar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu yayınlar arasında yer alan "The Power of Music" ve "Nurtured by Love" adlı kitaplar, araştırmada kullanılan yöntem en uygun kaynaklar olarak tespit edilmiş ve ağırlıklı olarak bu kitaplardaki hipotezlerden ve sonuçlandırılmış olan deneysel çalışmalardan yararlanılmıştır.

Sonuç olarak Âşık Veysel'in üstün bir müziksel yeteneğe sahip olduğu, bu yeteneğinin çevresel etmenlerle ilişkili olduğu, görme engelli olmasının yeteneğine önemli katkı sağladığı ve müziksel yeteneğin en önemli göstergelerinden olan ezgisel hafızanın Veysel'de üst düzeyde var olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Âşık Veysel, müzik yeteneği, hipoteze dayalı akıl yürütme.

¹ Veysel Şatıroğlu adıyla bilinen Âşık Veysel (25 Ekim 1894 / 21 Mart 1973), Türk Halk ve Saz Şairi. Avşar boyunun Şatırlı obasına mensuptur. Yedi yaşından itibaren görme engellidir.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi, El-mek: mhilmibulut@gmail.com

ÂŞIK VEYSEL'S MUSICAL ABILITY

ABSTRACT

In this study, a number of physical assessments were made on the musical ability of Aşık Veysel. The purpose of this study is to discuss what might be the advantages or disadvantages of musical ability of visually impaired musicians compared to those without visual impairment and to determine to what extent the musical talent of Aşık Veysel is associated with environmental factors.

The research method known as "Hypothetic Deductive Method" (Kuş, 2003), which means "Hypothesis-Based Reasoning" was used in this study. This is one of the methods often used in social science researches.

This study is important in that to reveal to what extent the musical talent is associated with eyesight. The research is crucial in terms to show that the similar ability measurement can be done on a dead person as well and it has got an exemplary quality for similar studies in the future.

The status of the research problem consists of questions; Was his condition of being visually impaired influential on Veysel to become a musician? Was his musical talent associated with environmental factors? Was his musical ability innate or subsequently acquired?

The literature scanning was made and the publications associated with the topic were studied in details. Among these publications "The power of music" and "Nurtured by love" books have been identified as the most appropriate resources for this research and hypotheses and experimental studies that concluded these books have mainly been used.

As a result of this study it has been identified that Aşık Veysel had a superior musical ability which was associated with environmental factors and his being visually impaired contributed to his talent, Veysel had a high level of melodious memory which was the most indicators of his musical talent.

Key Words: Aşık Veysel, musical ability, hypothetic deductive method

Giriş

Eski Mısır'da, görme engelli müzisyenler ve şairlerin var olduğu çeşitli duvar resimlerinden bilinmektedir. Mısırlılar, Orta Kırallık (Middle Kingdom) döneminde (MÖ 2030 – 1640) sadece görme engelinin nedeni ve onun tedavisiyle değil aynı zamanda onların sosyal durumları ile de ilgilenmişlerdi. Bu bilgilerden insanların, görme engelli müzisyenler ve onların sorunlarıyla ilgilenmelerinin milattan önce 2030'lu yıllara kadar uzandığını biliyoruz (Roehring, 2002).

Bu kadar eski bir tarihe sahip olan görme engelli müzisyenlik hakkında günümüze kadar çok çeşitli çalışmalar yapılmış olup bu çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Amerika'nın Los Angeles eyaletindeki Monrovia'da AMB (Academy of Music for the Blind) adlı görme

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

engelliler müzik okulu gibi eğitim merkezlerinin yanı sıra yapılmış olan çok sayıda bilimsel çalışma da mevcuttur. Frederic ve arkadaşları'nın yapmış olduğu körlüğün başlangıcında kusursuz sesi ayırdedebilme konulu nöropisikolojik bir çalışma, görme engellilerin müzik eğitimleri üzerine ilginç değerlendirmeler içermektedir. Bu çalışmada, onlar, görme engelinin işitmenin süper gelişmesi yönünde etkili olduğunu, görme engellilerin sesleri dinleyerek yönlerini bulabildiklerini ve görmeyenlerin görenlere göre doğru sesi bulmada daha iyi olduklarını ortaya koymuşlardır (Frederic ve arkadaşları, 2004).

Bir başka çalışmada, Tobin (2010), görme engeli ile, müziksel yeteneğin yakın ilişkisi olduğunu belirtiyor ve örnek olarak 12 yaşındaki Joshua Black'a dikkat çekiyor. Joshua'nın kusursuz bir işitme ile üstün bir müzik yeteneğine sahip olduğunu belirten Tobin, O'nun 32 haftalıkken dünyaya geldiğini, doğduğunda sadece sol gözünde çok az bir görme yetisi bulunduğunu, sağ gözünün hiç görmediğini belirtiyor. Joshua daha bebekken annesi ona klasik müzikler dinletiyor ve onu iki yaşına geldiğinde doğru perdeden dinlediği bu müzikleri tekrarlayabildiğini söylüyor. Joshua keman, trampet ve Afrika Davulu çalabiliyor ve aynı zamanda şarkı da söylüyor. Tobin, Joshua'nın henüz 12 yaşındayken bu denli mükemmel çalgı çalabilmesine ve kusursuz seslerle doğru tonda şarkı söyleyebilmesine çok şaşırdığını söylüyor (Tobin, 2010). Tobin'in bahsetmiş olduğu bu yetenekli müzisyenin hikâyesiyle benzerlik gösteren diğer bazı önemli görme engelli müzisyenler aşağıda sıralanmıştır.

1. Maria Theresa, 1759 – 1824 yılları arasında yaşamış Avusturyalı piyanist ve bestecidir. O'nun adına Mozart'ın da bir piyano konçertosu bestelediği bilinmektedir. Theresa henüz 2-5 yaşları arasındayken görme yetisini kaybetmiş olmasına rağmen dünyaca ünlü bir müzisyen olmayı başarabilmiştir.

2. Joaquin Rodrigo, 1901 – 1999 yılları arasında yaşamış olan görme engelli gitar sanatçısıdır. 3 yaşındayken difteriden görme yetisini kaybeden sanatçı aynı zamanda ünlü "Gitar Konçertosu" nun da bestecisidir.

3. Arthel Doc Watson, 1923 – 2012 yılları arasında yaşamış, henüz birinci doğum gününde bir göz enfeksiyonu nedeniyle görme yetisini yitirmiş Amerikalı bir sanatçıdır. Watson, Amerikan Halk müziğinin en önemli seslerinden birisi olarak bilinmektedir. Aynı zamanda, gitarist olan sanatçı geliştirmiş olduğu hızlı gitar çalma tekniğiyle ve almış olduğu GRAMMY ödülüyle de tanınmaktadır.

4. Âşık Veysel, 1894 – 1973 yılları arasında Türkiye'de yaşamıştır. Çiçek hastalığından 7 yaşlarında görme yetisini yitirmiştir. Geleneksel Türk halk müziğindeki Âşıklık Geleneğinin son temsilcisi olarak bilinen sanatçı, güçlü bir kelime hafızasına ve aynı zamanda güçlü bir ezgi hafızasına sahiptir. Bestelemiş olduğu eserleriyle Türkiye'de ve dünyada ün kazanmış bir halk sanatçısıdır.

5. Udi Hırant, 1901 – 1978 yılları arasında Türkiye'de yaşamıştır. Dört yaşında görme yetisini kaybeden ve Ermeni asıllı bir Türk Sanat Müziği sanatçısı olan Hırant, Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük udilerden birisi olarak tanınır.

6. İsmail Akdeniz, 1938 – 2012 yılları arasında yaşamıştır. Çok küçük yaşlarda çiçek hastalığından görme yetisini kaybetmiştir. 1963 yılında Gazi Orta Öğretim Muallim Mektebi Müzik Bölümünden mezun olmuştur. On altı yaşındayken Ankara Radyosuna viyolonsel sanatçısı olarak kabul edilmiş, daha sonra Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarında ve Konya Üniversitesinde viyolonsel dersleri vermiştir.

Bu örneklere ek olarak gözlemlemiş olduğum bir konudan da bahsetmek isterim. Keman öğrencilerimle ders yaparken onlarda görmüş olduğum en büyük eksikliklerden birisi, keman

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

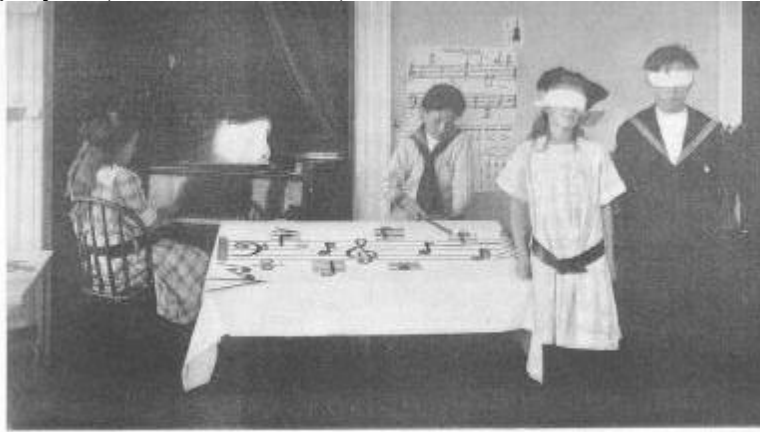

çalarken ellerine ya da kemanın tuşesine bakmaları idi. Bu duruma sözlü olarak müdahalede bulunmakla yetinmeyip, onlardan, keman çalarken gözlerini kapatmalarını istedim ve bu sayede başarılarının arttığını bizzat gördüm. Gözlemlemiş olduğum bu durumun bir benzeri Suzuki'nin kitabında yer alıyor. Teiichi adında ve daha henüz beş yaşındayken Suzuki'nin keman öğrencisi olan görme engelli bir japon çocuğu hakkında Suzuki şunları yazıyor.

“Bir sabah, Tanaka adlı bir ressam benim bir yakın dostumun mektubu ile bana ziyarete geldi. Yanında görme engelli olan küçük bir çocuk vardı. Tanaka benden, beş yaşındaki görme engelli oğlunu keman öğrencisi olarak kabul etmemi istedi... Bu tamamen görme engelli çocuğa nasıl keman öğretebileceğimi uzun uzun düşündüm. İlk başlarda bu konuda hiç bir fikrim yoktu, bir süre sonra bunu yapabilmem için öncelikle benim de kör bir insan gibi davranmam gerektiğini farkettim. Çalışma ortamını karartmam gerektiğini düşündüm ve bunu gerçekleştirdim. Kemanın arşesini de kendisini de göremiyordum ama bu sayede tamamen görmeyen bir insanın dünyasını daha iyi anlıyordum“ (Suzuki, 1983, 46).

Suzuki, görme engelli bu öğrencisiyle yaşamış olduğu deneyimi ayrıntılı olarak anlattığı kitabında bu öğrencisinin yıllar sonra nasıl başarılı bir kemancı olduğundan bahsediyor ve görme engelinin adeta bir avantaja dönüştüğünü anlatıyor. Görme engelli müzisyenlerle ilgili çok sayıda, başka örnekler de vermek mümkündür. Görme engelli olmadıkları halde bilinçli olarak gözleri kapatılarak da müziksel iştimeye yönelik yapılmış olan pek çok çalışma vardır. Bu çalışmalardan birisi Fletcher'e aittir.

“Müzik yeteneğinin sadece doğuştan geldiği yönünde bulgular olduğundan bahseden Fletcher, yakın zamanda yapılan çalışmaların müziksel yeteneğin kesin olarak kalıtsal olmadığını ve onun uygun çalışmalarla elde edilebilecek bir şey olduğunun kanıtlandığına dikkat çekmektedir. Fletcher aşağıdaki fotoğrafta görülen deneyinde çocukların piyanodan verilen seslerden doğru perdeyi ilginç bir yolla nasıl bulduklarını anlatıyor. Fotoğraftaki (Res1) gözleri bağlı olanlar duydukları sesi belirliyor, masa başındaki erkek çocuk ise o notayı ağaç semboller aracılığı ile dizek üzerine yerleştiriyor“ (Fletcher, 1916, 299).

by Mrs. Evelyn Fletcher-Copp The Journal of Heredity, Volume 7, pages 297-305, July 1916.

Bulgular ve Yorum

Bilim insanları tarafından müzik yeteneğini ölçmeye yönelik çok sayıda araştırmalar yapılmış ve ölçekler geliştirilmiştir. Bu çalışmada, çalışmanın kurgulanmasına yardımcı olacağı düşünülen üç ölçeğe yer verilmiştir. Bunlardan birincisi, Seashore tarafından geliştirilen müzik yetenek testidir. Seashore, bu testte, ses yüksekliği, ritim, ses gürlüğü, ses uzunluğu, ses rengi ve

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

ezgisel hafıza olmak üzere toplam altı boyutu ölçen 260 maddelik bir soru kâğıdı geliştirmiştir (Seashore, 1938).

İkinci ölçek, Oregon tarafından geliştirilmiş müziksel ayırt etme testidir. Bu testte ezgi iki kez çalınır, ikinci tekrarda armoni, ritim ve ezgi değiştirilerek çalınır ve bu değişikliklerin neler olduğunun bulunması istenir (Oregon, 1935).

Üçüncü örnek ise, 1976'da Bentley tarafından geliştirilmiş olan Bentley Testidir. (Yayla, 2003) çalışmasında, 7 yaş altındaki çocuklara yönelik hazırlanmış bu testin, yaklaşık 21 dakika süren testte tizlik – peslik ayırımı, ses hafızası, akor analizi ve ritim hafızası olmak üzere toplam dört boyut ölçtüğüne dikkat çekmiştir (Yayla, 2003).

Müziksel yeteneği ölçen her üç testte de dikkat çeken önemli boyutlardan birisi ezgisel hafızadır. Müziksel yeteneğin en önemli göstergelerinden birisi olan ezgisel hafıza görme engelinden dolayı notayı okuma fırsatı olmayanlar için en belirleyici boyut olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın problemlerinden birisi olan Âşık Veysel'in müziksel yeteneğinin görme engelli olma durumuyla olan ilişkisi konusunda, bu belirlemeler tanımlayıcı olacaktır. Şöyle ki; Veysel'in ezgisel hafızasının gücü konusunda fikir sahibi olabilirsek onun müziksel yeteneğinin düzeyi hakkında da belirlemelerde bulunabiliriz.

Âşık Veysel'in eserlerinin sözel ve müziksel yapısı üzerinde yapılmış olan bilimsel araştırmalar, Veysel'in güçlü bir hafızasının olduğuna işaret etmektedir. Bu araştırmalardan birisinde Veysel'e ait 14 Türkü üzerinde içerik çözümlemesi yöntemi kullanılarak O'nun kelime dağarcığı hesaplanmış ve sonuçta 0,47 gibi yüksek bir oranda kelime dağarcığına sahip olduğu saptanmıştır (Bulut, M., Gündüz, M., 2005). Kelime hafızası bu denli güçlü olan Veysel'in ezgisel hafızasının da güçlü olduğu bestelemiş olduğu eserlerinden açıkça anlaşılmaktadır.

Müziksel yeteneğe sahip olmanın önemli göstergelerinden sayılan ezgisel hafıza erken yaşta müzik dinlemeye başlamak ve uzun süre müzik dinlemekle doğrudan ilişkilidir. Burada cevaplanması gereken soru şudur. Acaba Veysel, müzik dinlemeye ne kadar erken başlayabildi? Şu anda hayatta olmayan Veysel'e ait öyle bilgilere ulaşmalıyız ki, bu soruyu ceplamaya yönelik mantıklı değerlendirmeler yapabilelim. Bunun için öncelikle yetenek üzerine yapılmış çalışmalarını incelemek ve bu çalışmaların sonuçlarından hareket ederek mantık yürütmenin doğru olacağı düşünülmektedir. Son yıllarda nöromüzikoloji ve psikomüzikoloji gibi çoklu disiplinlerden gelen bilim insanları beyin fotoğraflama tekniği (fMRI – Fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) kullanarak insanın müziği algılaması üzerine önemli çalışmalar gerçekleştirdikleri bilinmektedir.

Amerika'da yazılmış olan "The Power Of Music" adlı kitap, bu tür çalışmalarını ayrıntılı olarak açıklayan bir içeriğe sahip. Bu kitaptan alınan bazı bilimsel çalışmaların, Veysel'in müzik hafızasını ne kadar erken geliştirmeye başladığı ve O'nun müzik yeteneğinin ne kadarı doğuştan ne kadarı sonradan edinildi gibi sorulara cevap olabilecek niteliğe sahiptir.

Bu kitaptan yapılan alıntılardan birinci ipucu şudur; "Afrikalı Sheila Woodward'ın deneysel çalışması" Veysel'in müzikle ne kadar erken tanıştığı hakkındaki değerlendirmemize yardımcı olabilecek bir çalışmadır. Woodward, 1990'ların başında Maritime Teknoloji Enstitüsünde gerçekleştirdiği çalışmasında öncelikle su altında çalışabilen küçük bir mikrofon geliştiriyor, kendisi aynı zamanda hamile olan Woodward bu mikrofonu rahimden içeri göndererek ceninin omuzun üzerine gelecek şekilde yerleştiriyor ve her gün düzenli olarak cenine "Meri'nin Küçük Bir Kuzusu Var" adlı şarkıyı dinletiyor, çalışmanın sonucunda cenin kalp atışlarındaki yükselip alçalmalardan şaşırma tepkisi verdiğini saptıyor (Mannes, 2011). Woodward'ın bu çalışmasından şunu anlıyoruz ki, henüz 17 – 18 haftalık olan bir bebeğin anne karnında işitme duyusu gelişiyor.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Veysel'in ezgiyle ilk karşılaşmasının doğumundan hemen sonra başlamış olabilmesi için iki olasılıktan bahsetmek mümkün olabilir. Bunlardan birincisi ya, Veysel'in ailesinde müzikle ilgilenen ve evde sürekli çalgı çalıp türkü söyleyen birilerinin bulunması, ya da, evde radyo vb. Bir ses cihazının bulunuyor ve sürekli çalıyor olması gerekir. Bu çalışmada yapılan araştırmada, Veysel'in çocukluğunda evinde radyo vb. Herhangibir cihazın bulunmadığı ve yine O'nun ailesinden herhangi bir kimsenin çalgı çalmadığı tespit edildi. O halde Veysel nasıl oluyordu da böylesine üstün bir müziksel yeteneğe sahip olabiliyordu. Yine de Veysel'in ezgi hafızasını çok erken yaşlarda edinmiş olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Şöyle ki; Veysel'in kendisinden daha önce doğmuş ve küçük yaşlardayken çiçek hastalığında ölmüş olan iki ablası olduğu biliniyor. Bu durum, bizim dikkatimizi Veysel'in annesi üzerine toplamamızı gerektiriyor. Veysel'den önce iki çocuğa bakmış olan annenin mutlak surette ezgiler mırıldandığını, ninniler söylediğini tahmin etmemiz zor olmasa gerek. Buradan şu sonucu çıkarabiliriz, Veysel, ezgi hafızası edinmeye ilk olarak annesinden dinlediği ninniler veya diğer ezgilerle başlamıştır.

İkinci ipucu ise, işitme engelli dünyaca ünlü müzisyen perküsyonist Evelyn Glennie' dir. İskoçyalı bir sanatçı olan Glennie, 12 yaşında işitme yetisini kaybetmesine rağmen müzik çalışmalarından vaz geçmemiş ve İngiltere'nin en prestijli müzik okullarından birisine kabul edilerek oradan onur derecesiyle mezun olmuştur (Mannes, 2011). Âşık Veysel'in görme engelli olamasıyla Glennie'nin işitme engelli olması arasında bir ilişki yok gibi görünse de, burada bir duyu organının zayıflaması veya tamamen yok olması durumunda insanın bunun yerini alabilecek başka duyuları nasıl geliştirebildiği konusu dikkat çekicidir. Çünkü, Glennie, ritmi ayaklarının altında hissettiğini ve bu nedenle çıplak ayakla müzik yaptığını söylerken, Veysel, hiç görmediği halde sesleri son derece tamiz ve doğru olarak sazında ve sesinde çıkarabilen ünlü bir halk sanatçısı olmayı başarmıştır.

“Nurtured By Love“ adlı kitabında Suzuki (1983), yeni doğmuş bir bebeğe düzenli olarak doğru tonda seslendirilmiş müziklerin dinletilmesi durumunda, bebeğin büyüdüğünde kesinlikle “tone deaf“ olmayacağını, doğru bir entonasyonla şarkı söyleyebileceğini ileri sürmektedir (Shinichi, 1983, 10). Suzuki, bu savı ortaya atarken bunu, “Bülbül örneğinde görülen basit bir kural“ (Suzuki, 1983, 9) olarak nitelediği hipoteze dayandırmaktadır. Bu hipoteze göre, Veysel'in annesinin doğru tonlarla türküler mırıldanabildiğini yani işitme duyusunun ileri düzeyde olduğunu söylememiz yanlış olmayacaktır. Çünkü Veysel'in müzik yeteneğinin güçlü olması için tıpkı bülbül örneğinde olduğu gibi onun çok küçük yaşlardan itibaren doğru tonda seslendirilmiş ezgiler (ninniler) dinlemiş olması gerekir ki bu da onun ezgi hafızasını erken edinmeye başlamış olduğu anlamına gelir.

Suzuki'nin ileri sürmüş olduğu diğer hipotezler gözönüne alındığında Veysel'in müziksel yeteneği konusunda daha farklı yorumlar da yapılabilir. Bu hipotezlerden bazıları ve bunların Veysel'in müzik yeteneğiyle ilişkili yönleri aşağıda sıralanmıştır.

1. “İyi çevresel koşullar üstün yeteneklerin yetişmesinde etkilidir“ (Suzuki, 1983, 13).

Suzuki'nin bu hipotezine göre, Veysel'in üstün yeteneği onun çevresiyle ilişkili değildir. Çünkü Veysel'in çok da iyi bir çevresel koşullarda yetiştiği söylenemez. Burada sözü edilen çevresel koşul sadece ve sadece müziksel çevreyle ilgili olup, bu söylemle, müzik okulları, müzik kursları, müzik dinleme araç gereçleri ve diğer bazı müzik ortamları kastedilmektedir.

2. “Çevrede var olmayan bir şey geliştirilemez“ (Suzuki, 1983, 12).

Suzuki'nin bu hipotezi dikkate alındığında ise, Veysel'in çevresinde müziksel bir ortamın var olduğu, ve onun bu ortam sayesinde müziksel yeteneğe sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bu hipoteze göre, Veysel büyük ölçüde çevresel etkenlerden dolayı müziksel yeteneğini edinmiş ve geliştirmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

3. “Çocuğun kültürel çevresinde var olmayan bir şey çocukta gelişemez” (Suzuki, 1983, 14).

Veysel'in müziksel yeteneği ve yapmış olduğu müzik türü dikkate alındığında Suzuki'nin bu hipotezinin tamamen doğrulanabileceği söylenebilir. Çünkü, Veysel'in kültürel çevresinde Türk Halk Müziği vardır ve kendisi tamamen bu müzik kültüründe yetişmiş ve bu müzik türünde gerek söz gerekse ezgileriyle birbirinden güzel eserler yazabilmiştir.

Sonuç

Görüldüğü üzere bu çalışmada, “görme engelli birisinin dünyaca ünlü müzisyen olabileceğini bilmek“, “görmeyen birisine çalgı öğretmek için öğretmenin karanlık bir ortamda ders vermesi gerektiğini bilmek“, “cenine müzik dinletmek“, “işitme engeline rağmen ünlü bir müzisyen olabilmek“, “Suzuki'nin bülbül örneğinde olduğu gibi çok küçük yaşlardan itibaren doğru perdelerle müzik dinlemek“, “iyi çevresel koşullara sahip olmak“, “çevrede olmayan bir şeyin geliştirilemeyeceğini bilmek“ ve “yeteneğin kültürel çevreye göre şekilleneceğini bilmek“ gibi toplam sekiz hipotezin tümü, Âşık Veysel'in müziksel yeteneği hakkında değerlendirmede bulunabilmek için ipuçları olarak kullanılmıştır.

Bu sekiz hipotezin Veysel'in Müziksel yeteneği ile olan ilişkilerini ve bu ilişkilerin hipotezler üzerindeki sonuçlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

1. Veysel'in kendisinin ünlü bir müzisyen olması ve halk müziğinde böylesine güzel eserler yazabilmiş olması birinci sırada yer alan “görme engelli birisinin dünyaca ünlü müzisyen olabileceği“ tezini doğrulamaktadır.

2. Veysel'in görme engeline rağmen saz çalmayı öğrenebilmesi, ikinci sırada yer alan “görmeyen birisine çalgı öğretmek için öğretmenin karanlık bir ortamda ders vermesi“ tezini doğrulamaktadır.

3. Veysel'in doğru perdelerden türkü söylüyor olabilmesi ve doğru perdelerden saz çalıyor olabilmesi O'nun çok küçük yaşlarda ezgi hafızası edinmeye başladığına işaret edeceği için üçüncü sırada yer alan “cenine müzik dinletme“ tezinin de doğrulanabileceği söylenebilir.

4. Veysel'in hiçbir şekilde işitme kaybının olmaması dördüncü sırada yer alan “işitme engeline rağmen ünlü bir müzisyen olabilmek“ teziyle çelişmektedir.

5. Veysel'in annesinin doğru perdeyle ezgiler ya da ninniler söyleyebildiği varsayılırsa beşinci sırada yer alan, “Suzuki'nin bülbül örneğinde olduğu gibi çok küçük yaşlardan itibaren doğru perdelerle müzik dinlemek“ tezinin doğru olduğu düşünülebilir.

6. Veysel'in çocukluk yıllarında ses kayıt cihazlarının yaygın olmaması ve yaşadığı köyde iyi bir çevresel ortamın bulunmaması altıncı sırada yer alan “iyi çevresel koşullara sahip olmak“ tezinin doğru olmadığına işaret eder.

7. Veysel'in annesinin doğru perdeyle ezgiler ya da ninniler söyleyebildiğinin varsayılması ve O'nun yedi yaşından başlayarak köyün usta sazcularından dersler alması, yedinci sırada yer alan “çevrede olmayan bir şeyin geliştirilemeyeceği“ tezini doğrulamaktadır.

8. Veysel'in Türkiye'de yaşamış olması, Türk Halk Müziği türkü formunun hakim olduğu bir kültürel çevrede bulunuyor olması, sekizinci sırada yer alan “yeteneğin kültürel çevreye göre şekilleneceği“ tezini doğrulamaktadır.

Tartışma

Araştırmada kullanılan yöntemin gereği olarak bu sekiz hipotezin Veysel'in Müziksel yeteneği ile olan ilişkilerini ve bu ilişkilerin hipotezler üzerindeki sonuçları tartışmaya açık olup

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

üzerinde derinlemesine düşünülmesi ve tekrar tekrar değerlendirilmesi gereken sonuçlardır. Ana hatlarıyla sekiz başlık altında toplanan bu hipotezleri bir kere de, birbirleriyle karşılaştırarak tartışmak ve bu tartışmalar sonucunda Veysel'in müzik yeteneği hakkında değerlendirmeler yapmak gerekecektir.

Toplam sekiz hipotezden en çelişkili görüleni dördüncü sıradaki "işitme engeline rağmen ünlü bir müzisyen olabilmek" hipotezidir. Bu hipotezi doğrulayan örneklerin var olması (Elvin Glennie) onu kendi içinde doğrulamaktadır. Ancak buradaki çelişki, görme engelli olan Veysel'in işitme engelli birisinin müzisyen olmasıyla nasıl bir ortak yanı olabileceği sorusundadır. Duyu organlarından herhangi birinin hasar görmesinin diğer duyu organlarının daha fazla gelişmesini sağladığı bilinmektedir. Dolayısıyla Veysel'in görme engelini bir avantaja dönüştürmüş olabileceği söylenebilir. İşitme engelli birisi bile müzisyen olabiliyorsa işitme engeli olmayan bir kimsenin müzisyenliğinin üst seviyede gelişebilmesi son derece doğal karşılanmalıdır.

Diğer hipotezleri sırasıyla karşılaştırmak gerekirse, "görme engelli birisinin dünyaca ünlü müzisyen olabileceği" hipotezinin doğrulanmasını destekleyen en önemli kanıt ikinci hipotezde yer alan "görmeyen birisine çalgı öğretmek için öğretmenin karanlık bir ortamda ders vermesi" örneğidir.

Altıncı hipotezde söz konusu edilen iyi bir müzisyen olabilmek için "iyi çevresel koşullara sahip olmak", yedinci hipotezdeki "çevrede olmayan bir şeyin geliştirilemeyeceği" ve sekizinci hipotezdeki "yeteneğin kültürel çevreye göre şekilleneceği" önermeleri karşılaştırıldığında Veysel'in çevresinde çok iyi olmasalar da müziksel bir ortamın ve yapmış olduğu müzik türüyle ilgili kültürel bir çevrenin varlığının önemine vurgu yaparlar.

Üçüncü maddede yer alan "cenine müzik dinletme" hipotezi, bu araştırmada yer verilen diğer hipotezlerle doğrudan ilişkili görülemez de dolaylı olarak ilişkilendirilip ilişkilendirilemeyeceği tartışılabilir. Örneğin hamile bir annenin mırıldanacağı bir türkünün dolaylı da olsa anne karnındaki cenin üzerinde bir etkiye sahip olamayacağı söylenemez; En azından annenin türkü söyleme esnasındaki ruhsal rahatlığının cenine de olumlu etki edebileceği söylenebilir.

Bu değerlendirmeler sonucunda, araştırmada ele alınmış olan tüm hipotezlerin birbirleriyle ilişkili olduğu, görme engelli bir kimsenin çok iyi bir müzisyen olmasında bu engelin adeta bir avantaja dönüştüğü, müzik yeteneğinin doğuştan gelen yönleriyle birlikte çevresel etmenlerin bu yetenek üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olduğu, yeteneğin öğretilebilir yönlerinin de mevcut olduğu belirlenmiştir.

Bu belirlemeler müzik yeteneğinin geliştirilmesi için önemli ipuçları olarak ele alınmalıdır. Görme engelinin müzisyen olmakta avantaja dönüşebilmesi, müzik eğitiminde önemli bir araç olarak kullanılabilir; örneğin, çalgı eğitiminde eğitim alan bireyin eline ya da çalgısına bakmaması, çalgı çalarken doğru perdeleri bütün benliğinde hissedebilmesi, sadece düşünerek görmeden de doğru perdeleri bulmak için çaba sarfetmesi gibi.

Çevresel etmenlerin öneminin anlaşılması da yine müzik eğitimi için önemli bir ipucu olarak görülmelidir. Müzik eğitimi alan bir bireyin yeteneğini geliştirebilmesi ve öğrenme eylemini tam anlamıyla gerçekleştirebilmesi için tamamen müziksel bir çevresel ortamın içinde yer alması gerektiğini bilmesi eğer yoksa almış olduğu müzik eğitimi türüne uygun bir çevresel ortamı kendisinin hazırlaması önemlidir. Kuşkusuz insanın içinde yaşadığı çevreyi kendisinin seçmesi gibi bir şans bulunmamaktadır; ancak, teknolojinin bu denli gelişmiş olduğu bu çağda öğrenilmesi planlanan müzik türüyle ilgili çevresel ortam oluşturmak hiç de zor olmasa gerek.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Yeteneğin öğrenilebilir yanlarının bulunması, onun nasıl öğretilbileceği sorusunu da beraberinde getirmektedir. Bu konu üzerinde ayrı bir çalışma yapılması gerekmele birlikte, bu çalışmanın asıl konusu olan görme engelli bir insanın müziksel yeteneği ve bu yeteneğin nasıl edinildiği sorularının cevapları, kısmen de olsa yeteneğin nasıl öğretilmesi gerektiği konusunda yol göstericidir. Âşık Veysel'in görme engelli olması onun yeteneğinin gelişmesinde rol oynamış ve yeteneğin öğretilmesinde adeta bir yöntem olarak karşımıza çıkmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ve tartışılan bütün konular görme engelli bireylerin müzik eğitimleri için belirli ipuçları vermekle birlikte konuyla ilgili yapılması gereken daha başka çok şey olduğu açıktır. Tartışma sonucunda, görme engellilere müzik yeteneğinin kazandırılması için yeni yöntemler aramak ve geliştirmek üzere özgün araştırmalar yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN, Ali Berat, (2009), “Âşık Veysel”, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- BULUT, M, H., (2008), “Neşet Ertaş’ın Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi”, Folklor Edebiyat Yayınları, Folklor Edebiyat , Cilt 14, Sayı 54, Ankara.
- BULUT, M, H., GÜNDÜZ, M, (2005), “Âşık Veysel’in Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi”, Folklor Edebiyat Yayınları, Folklor Edebiyat , Cilt 11, Sayı 44, Ankara.
- COPP, E. F., (1916), “Bases of it Inherited by Nearly Everyone - Difference in Ability Due More to Training Than to Heredity - Means for Bringing Latent Ability Into Expression”, Volume 7, pages 297-305,
- FLETCHER-COPP, Evelyn, (July 1916), The Journal of Heredity, Volume 7, pages 297-305.
- GOUGOUX, Frédéric, LEPORE, Franco, LASSONDE, Maryse, VOSS, Patrice, ZATORRE Robert J., & NATURE, Pascal Belin, (2004), **430**, 309,| doi:10.1038/430309a; Published online 15 July 2004
- KAYA, Doğan, (2004), “Âşık Veysel”, Doğan Gazetecilik ve Matbaa Anonim Şti, Sivas.
- KUŞ, Elif, (2003), “Nicel Nitel Araştırma Teknikleri”, Anı Yayıncılık, s, 14, Ankara
- MANNES, Elena, (2011), “The Power of Music”, New York Publications, New York.
- ROEHRIG, Catharine H. "Life along the Nile: Three Egyptians of Ancient Thebes." *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, v. 60, no. 1 (Summer, 2002).
- SEASHORE, Carl Emil, (1938), “Psychology of Music”, Dover Publications, New York,
- SHINICHI, S, (1957 – second Edition 1983), “Nurtured By Love”, A Senzay Publications, ATHENS,OH, Pg, 10,
- TUBIN, Lucy, (2010), “Why Musical Talent Can Stem From Visual Impairment”, The Guardian, Tuesday 18 May 2010.
- YAYLA, Fatih, (2005). “Müziksel İşitmenin Temel Prensipleri”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Yayınları, Burdur.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

